

Kmet, delavec
in obrtnik
naj bodo naro-
du vodnik!

Izhaja vsako sredo.
Mesečna:
za celo leto Din 30.—
za pol leta „ 16.—
za inozemstvo
za celo leto Din 50.—
Inserati po tarifu. - Ple-
menim vprašanjem naj
se priloži znakom za od-
govor. - Ne frankirana
pisma se ne sprejemajo.

Kmetijski list

Vsakdo vstvari
vse sadove
svojega dela in
marljivosti!

Rokopis se ne vra-
čajo. — Plača in tož-
be v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava je v
Ljubljani v Kolodvorski
ulici št. 7. — Telefon
ntr. št. 2508. — Račun
pri poštni hranilnici
št. 14.194.

Ferdo Vigele:

Jugoslovanska akcija

Že nekaj časa se opaža v nekaterih slovenskih dnevnikih akcija, da se združijo vse jugoslovanske misleče sile v čvrsto falango, ki bo brezkompromisno visoko dvignila zastavo jugoslovenstva in si bo s tem pridobila v zgodovini ustvarjanja jugoslovanske nacije častno mesto. Dolgo sem čakal tega trenutka in sam sem bil v dvomu, ko sem mislil, da je morda pri Vas jugoslovenstvo tako vkoreninjeno v vseh narodnih dušah, da je ta akcija nepotrebna.

Dovolite, gospod urednik, da malo pokramljamo, kako se dela v dunavski banovini v tej smeri. Delo je tu toliko bolj oteženo, ker so tu vsemogoče narodnosti in ni takorekoč kraja brez narodnih manjšin.

Ali tudi tu se je našel pravi pot.

Zelo agilni in požrtvovalni profesor narodne ekonomije na subotičkem vseučilišču g. dr. Fedor Nikić je začel že pred par meseci po vseh večjih krajih dunavske banovine ustanovljati »Jugoslovensko društvo«, ki mu je naloga zbrati okoli sebe vse za delo in življenje sposobne sile našega naroda in sploh vse lojalne državljane brez obzira na vero in narodnost, s ciljem, da se nacionalna in državna ideja v popolnem zmislu oživotvori, in to v nacionalnem, kulturnem, gospodarskem in socialnem življenju. Ni ga sreskega mesta in večjega kraja sploh v dunavski banovini, kjer ne bi bila padla ta dobra misel na plodna tla. Vsi so se zavedli, da je potrebna močna organizacija posebno sedaj, ko preživljamo težko ekonomsko krizo, od katere ravno mi kot poljedelska zemlja najbolj trpimo.

Naš kmet veruje s trdno vero, da more samo v duhu kraljevega manifesta od 6. januarja in zakona od 3. oktobra priti iz svojega težkega položaja. On ve, da se more konsolidirati država samo v tem duhu, kakor se more tudi gospodarsko samo na ta način ozdraviti. Ve naš kmet, da mora za svoje blagostanje v prvem redu sam delati, a zato tudi čvrsto veruje, da ga bodo vsi drugi čvrsto podprli. Razveseljivo je dejstvo, da so se sedaj našli na delu vsi bivši strankarski nasprotniki in duhovniki različnih veroizpove-

danj. Še bolj je pa to razveseljivo, da delajo v duhu teh idej tudi vse naše narodne manjšine, katerih predstavniki so se na vseh večjih manifestacijah in ob priliki osnivanja »Jugoslovenskega društva« v različnih krajih jasno izrazili, da stopajo z nami ramo ob ramo za dobro kralja in države, katero oni popolnoma kot svojo priznavajo, in so pripravljani sodelovati pri njenem krepljenju in dograjevanju.

Narod naš, a še posebno sam naš kmet, ki je že po sami narodi bister, je uvidel, da je potrebna pri graditvi močne jugoslovenske države v prvi vrsti njegova pomoč, in da leži ozdravljenje prilik v njegovi roki sami. Vsak poedinec ve, da so vse bivše stranke pokopane, zato ni umestno razdvajanje! Samo ena velika, močna in mlada jugoslovenska narodnost osvežuje nas in nas zove v svoje okrilje, zato se ne bomo več plemenski delili in ograjevali. Kristus je učil ljubezen do bližnjega, celo do sovražnikov, zato ne more delati vera med nami razlike. To so cilji in smernice ljudi, ki snujejo in ustvarjajo brate v Gospodu, eno močno jugoslovensko družino.

Plodovi teh združenih konstruktivnih elementov v mladem »Jugoslovanskem društvu« se že kažejo. Povsod mlada in živahna delavnost. Povsod se je že začelo z resnim delom in proučujejo se vzroki težkemu stanju našega kmeta, da se mu potem, ko se ugotovi vzroke težav, čim prej in tem uspešneje pomaga.

Pod okriljem in inicijativo društva se snujejo zadruge, prirejajo se različne poljedelske in vinarske razstave, razmišlja se, kako bi se moglo zopet povzdigniti blagostanje našega kmeta in s tem tudi nacionalna zavest. In pri vsem tem sam naš kmet aktivno sodeluje, podprt od njemu naklonjenih izobražencev, in z veliko nado gleda v bodočnost ter ga ni več strah za jedinstvo države. Dvignila se mu je vera in samozavest se mu zopet vrača in vse to bo izkoristil za dobro države in s tem za dobro samega sebe.

To je jugoslovanska akcija.

Katoliška akcija in doslednost.

O »katoliški akciji« smo že ponovno pisali v našem listu. To je »akcija« ali pokret, ki stremi za tem, da združi vse katoliške vernike k sodelovanju za zmago krščanskih načel v vsem javnem življenju, zlasti pa, da se svet prerodi in prenovi v svoji notranjosti. Jasno je torej, da mora ta »akcija« ali pokret biti popolnoma enoten, če hoče doseči svoj cilj, kakor je enoten tudi krščanski nauk in krščanska vera.

Pri nas je več skupin katoličanov, ki so se ob ustanovitvi tega pokreta izrekle vse za to, da pristopajo k temu pokretu. Kljub temu

sklepu pa opazamo še danes, da nekatere skupine hodijo še vedno po svojih starih potih. Nas to sicer ne moti mnogo, zanimiva pa je stvar zaradi metod, ki so pri nas še vedno v veljavi, kadar hoče kdo komu natresti peska v oči.

Ena izmed skupin, ki so se izrekle za »katoliško akcijo«, je delavska skupina: Prej se je imenovala ta skupina »krščansko - socialna«; ali se še danes imenuje tako ali pa kako drugače, ne vemo. Mi vemo le to, da ta skupina še obstoji in da izdaja svoje glasilo »Delavska Pravica«.

V tem listu bije ta skupina hud boj proti kapitalizmu in proti kapitalistom, pa ne samo proti svetovnemu kapitalu, ampak tudi proti kapitalu pri nas doma. Nočemo se tukaj spuščati v načelno razpravo o tem, ali je boj proti kapitalu splošno opravičen ali ne, kajti to je stvar zase. Pogledati pa hočemo, kdo je pri nas največji kapitalist in kdo je tisti, proti komur vodi »Delavska Pravica« tako oster in neizprosni boj (ali pa vsaj dela, da ga vodi).

Pred leti je bil ves »kapital«, kar ga je bilo pri nas, v nemških rokah. Fabrikanti, kar smo jih imeli, so bili Nemci, lastniki naših rudnikov so bili Nemci, banke so bile nemške in veletrgovci so bili Nemci. Proti tem ljudem smo se borili z vso silo z narodnega stališča, deloma pa tudi s socialnega.

Da se oprostimo težkega vpliva tujerodnega kapitala, smo začeli organizirati svoj domači kapital. Ustanovljali smo zadruge, zlasti posojilnice in hranilnice, da zberemo krajcar za krajcarjem večje vsote, ki naj bi odtehtale in zlomile moč tujcev. V tem oziru, to se mora priznati, so bili posebno delavni »bivši« klerikalci. Ti so s požrtvovalnostjo duhovščine ustanovili veliko združeno organizacijo, ki razpolaga danes z milijonskimi vsotami, na čelo te organizacije pa so postavili Zadružno gospodarsko banko, ki je danes eden najmočnejših denarnih zavodov pri nas. Iz skromnih zadrug se je torej tekem časa razvila velikanska velekapitalistična organizacija, ki jo ima v rokah — kdo? To organizacijo ima v rokah druga skupina katoličanov, ki tudi pripada »katoliški akciji«.

Tako je z denarjem. Poglejmo sedaj še, kako je z zemljo. Mi vemo, da je pri nas še vedno dokaj veleposestev, in vemo tudi, da je največji veleposestnik ljubljanska škofija. Kdor pa se bori resno proti velekapitalu, se mora boriti, če je dosleden, tudi proti zemljiškemu velekapitalu ali proti veleposestvom. In sedaj vprašamo: Kako se more boriti resno proti zemljiškemu velekapitalu, ki ga ima v rokah ljubljanska škofija, skupina ljudi, ki trdi, da tudi pripada »katoliški akciji«?

Zato pa ne moremo verjeti prav na resnost boja, ki ga vodi »Delavska Politika«, ampak moramo smatrati, da je ves ta boj le navidezen in dobro preračunan v dosego čisto drugih ciljev in namenov. Če bi se »Delavska Pravica« hotela boriti proti kapitalu tako, kakor je tak boj pač treba voditi, bi morale biti njene metode vse drugačne. Sedanje metode njenega boja pa niso dosledne in niso enotne, ampak so dvolične, in so preračunane le na to, da se velika skupina delavcev pri nas, ki so še verni, drži skupaj pod krinko boja proti kapitalizmu za vse druge namene.

Tudi v bivši Avstriji je bilo tako. Tudi tam smo imeli katoliško plemstvo, ki je imelo ogromna veleposestva in velikanska industrijska podjetja v svojih rokah, na drugi strani pa smo imeli ogromno množico kmetov in delavcev. Mi vemo, da so bili katoliški grofi in knezi silno verni (vsaj na zunaj) in da so z bogatimi sredstvi podpirali cerkvene ustanove. Spovedniki plemenitšev (zlasti žensk) so bili večinoma očetje jezuitje, celo na cesarskem dvoru. Na drugi strani so pa

očetje jezuiti organizirali veliko »krščansko-socialno gibanje« in jezuit Abel je bil največji »ljudski« govornik...

Nam se zdi, da doživljamo prav nekaj podobnega tudi pri nas: na eni strani tako — na drugi strani pa zopet tako, kakor pač na-

nese potreba... Ker pa smo mnena, da je pri nas nedoslednost v javnem življenju čisto odveč, zato smo smatrali za potrebno, da na to nedoslednost opozorimo vso našo javnost, ker je nedoslednost vedno škodljiva, zlasti nam, ki smo že itak dovolj majhni.

Za odpravo fidejkomisov.

O tem, kaj so fidejkomisi, smo že večkrat pisali. To so veleposestva, ki so na poseben način zavarovana in zaščiteni, tako da jih nihče ne more prodati ali pa razkosati. Dohodke takega zaščitenega veleposestva uživa vedno prvorojeni sin, ostali otroci pa imajo samo pravico do neke vzdrževalnine. Gospodar oziroma uživalec dohodkov ne more nič odprodati od veleposestva brez posebnega zakonitega dovoljenja in brez tega tudi ne more nič dokupiti za fidejkomisno maso, če kaj kupi, kupi lahko le za sebe.

Tudi pri nas v Dravski banovini imamo nekaj takih zaščitenih veleposestev in Zveza agrarnih interesentov se je nedavno zavzela za to, da se ti ostanki srednjega veka tudi pri nas likvidirajo in odpravijo s posebnim zakonom.

Ne prizadevamo si pa samo mi, da bi fidejkomise odpravili, ampak tudi v sosedni Avstriji dela tamošnja samostojna kmečka stranka ali »Landbund« na to, da se ta zastarelost odpravi.

V Avstriji je precej fidejkomisov, ki jih upravljajo večinoma uradniki s poljedelsko ali pa z gozdarsko šolo. Ti uradniki imajo svojo organizacijo, ta pa se je na svojem letošnjem občnem zboru prav odločno zavzela za to, naj fidejkomisi ostanejo. Tak sklep uradniške organizacije je čisto razumljiv, kajti ti uradniki pač od fidejkomisov in na fidejkomisih žive.

Na ta sklep uradniške organizacije fidejkomisnih uradnikov pa odgovarja glavno glasilo »Landbunda« takole:

»Moderna agrarna politika zahteva zlasti v nemških avstrijskih pokrajinah »intenzivno obdelovanje zemlje (t. j. tako obdelovanje, da se na čim manjšem prostoru čim več pridelja). Ne da pa se tajiti, da danes fidejkomisne zemlje ne obdelujejo intenzivno (glej zgoraj), ampak ravno na fidejkomisih ni volje za tako obdelovanje, ker so fidejkomisi preveliki. Zato so se še pred 100 leti čuli gla-

sovi, da je treba ustanovo fidejkomisov, ki so jo okoli l. 1600 zanesli k nam iz Španije (torej tudi k nam, ker smo bili prej pod Avstrijo, op. ur.) čim prej odpraviti. To zahtevo beremo že v zapisnikih o pogajanjih za preureditev civilnega prava. Torej že takrat se je pojavila želja, da se fidejkomisi odpravijo, kajti koncem 18. stoletja razširjeni in veljavni gospodarski nauki so šli za tem, da se prideluje in izdeluje v lastni deželi čim več dobrin. Ta temeljni nauk velja še dandanes. Danes pa ta nauk dopolnjujemo še s tem, da pravimo, da moramo za vsakega državljana preskrbeti čim več in čim boljšno hrano in kolikor mogoče dobro stanovanje.

Za fidejkomise se zavzemajo dandanes le še tisti redki ljudje, ki mislijo, da so fidejkomisi neka posebna opora privatne lastnine, drugi pa se zopet sklicujejo na »tradicijo«, češ če je nekaj tako bilo, pa se svet ni poudrl, naj pa še znanprej tako ostane. Stvar s »tradicijo« je sicer prav lepa in tudi to je lepo, če kdo spoštuje stare šege in navade, toda le stare šege ne smejo nikdar ovirati napredka. S tem, da nekateri žele nekim plemenitaškim rodbinam zagotoviti njihovo življenje, se na noben način ne sme ovirati izvedba reforme, ki bi koristila celoti, kajti celota je več vredna kakor še tako plemenit posameznik!

Zato pa je treba fidejkomise odpraviti zakonitim putem, tako da ne bodo dosedanji uživalci gospodarsko uničeni, na drugi strani pa da dobe tudi kmetje svojo pravico. To je toliko potrebnejše, ker dandanes velja bolj kot kedaj načelo — ali pa vsaj moralo bi veljati — da kdor ne dela, naj tudi ne je. Lastnikov fidejkomisov pa bržkone še nihče ni nikdar videl delati na polju.

Mi smo trdno prepričani, da bo sedanja vlada tudi glede fidejkomisov napravila red in ugodila prizadevanjem »Zveze agrarnih interesentov«.

Danes smo z najbolj oddaljenim svetom že tako zblížani, gospodarsko in kulturno tako zvezani, da občutimo tudi mi njegove ugodne in neugodne tresljaje in to tem bolj, čim več predstavlja dotični kraj v enem ali drugem pogledu. N. pr. gospodarsko katastrofo na ameriških borzah občutimo več ali manj, v eni ali drugi obliki tudi mi; če bi hoteli razvozljati vzroke krize, morali bi seči daleč nazaj, v kar pa se na tem mestu ne bomo spuščali. Pač pa povemo na kratko tako-le:

Glavni vzrok velikim razlikam v vseh vejah socialnega življenja je v sedanjem gospodarskem načinu — v kapitalizmu, čigar bistvena gospodarska oblika je podjetnost in njen končni namen pa pomnožitev stvarnega premoženja ali profit.

A on ni le monopoliziral gospodarskega življenja in ne čuva nad blagovnim trgovom, ampak si je osvojil vse življenske potrebščine, in kar je še hujše, podredil si je našo duševnost in vse kulturno življenje. Tako je postal življensko vprašanje.

Da, njegov duh odseva iz naše duševnosti, naši vzori in sploh vse naše žitje je pod njegovim pokroviteljstvom. Razcepil nas je v nešteto drobcev s pretiranimi in protinaravnimi potrebami in zahtevami s porazno vsebino in nas istočasno potisnil na plavajočo gospodarsko ladjo, ki je njegovi mogočni valovi poljubno pogoltnjejo.

Tako stojimo danes. Ali nas bodo valovi pogoltnili? To je odvisno od naše volje, od volje onih tisočev in milijonov večnonujnih delovnih rok, ki sicer kot poedinci ne pomenijo nič, pač pa postanejo kot organizirana armada granitna skala. Ti razpršeni milijoni so v našem slučaju kmetje, oni nad vse, na katerega v naših nebotičnih sanjah pozabljam.

Prej smo rekli, da pri nas ni take krize kot je drugod. Tudi za to se imamo zahvaliti kmetu. Njegova pretežna večina nas ščiti in nas bo ščitila tudi v bodoče, a le, če se bomo tega zavedali in bomo delali, kakor moramo in moremo.

Kaj moramo?

Pegave duševnosti se moramo iznebiti, one duševnosti, ki ni iz naše krvi in njenega demokratičnega značaja. Jamstvo za naš razvoj leži v kmetstvu in njegovih nezmernih silah, v njegovem pomenu za narod, državo in človeštvo.

A kakor gradi on na resničnih tleh in vzporedno z naravnim razvojem, tako moramo tudi mi. Torej ne v oblake, ne v nedosežne blazne ideale, ne v namišljeno bogastvo in lepoto, ampak na trdna tla z onim razumevanjem in ljubeznijo, ki mora prešinjati vsako plodovito delo.

Resni časi so pred nami, a vendar ne tako resni, da bi nam mogli zabrisati ponos na pričuvne speče sile v narodu, ki jih moramo zbuditi k življenju.

Zberimo in zvežimo te raztresene ude v mogočno telo, ki naj vzajemno obnovi in zgradi bodočnost na — granitnih tleh.

To moramo in moremo.

Za to ta naša resna beseda.

Resna beseda.

Ni lahko življenje, ki ga ravnokar živimo, in ker je zelo zamotano, si vzroke dejanskega stanja tudi različno razlagamo. Naj pa gledamo v življenje s kateregakoli stališča — z gospodarskega, kulturnega, socialnega itd. — od povsod zveni isti odmev, ki ga označujemo z izrazom kriza ali po naše motnja, slabost, prevrat, vrhunec ali točka gotove odločitve. Ta ali oni stan, mlado in staro, učeno in — prosto — vsi tožijo o krizi in končujejo s krizo.

In kriza obstoja zares! A drugod še v mnogo večji meri kot pri nas, dasi je svet že tak, da najraje graja okrog svojega praga. Vsaj mi smo tako vzgojeni. Mogoče je krivda v pomanjkanju širšega duševnega obzorja, v globočini duha, v naši alpski tesnosrčnosti in v pikolovstvu o vprašanih prirejenega značaja — bodi pač kakorkoli.

Resnica je, da je največja kriza tam, kjer je mnogo mrtvih rok ali brezposelnosti. Človek je pač zato tukaj, da se giblje — da dela in si služi vsaj skromen kos kruha. Če to iz enega ali drugega razloga preneha, ni le kriza, ampak sledi lahko celo katastrofa (prevrat). To se danes pojavlja v krajih (deželah, državah) z obsežnim industrijsko- in trgovsko-gospodarskim življenjem, čigar sestav se je

prebohotno in prekomerno razvil. V združenih državah Sev. Amerike se je industrija pospela v orjaške višine, bogastvo zavzema bajne številke, sijaj se bohota. A gorja, skritega za bajnim bogastvom in njegovim bleskom, ne vidimo. Navedemo le en primer iz knjige M. Mazur: Bogastvo Amerike, ki razgali Američana. Ta pravi med drugim takole: »Problem Evrope se da primerjati z onim moža, katerega farma (kmetija) ali delavnica sta bili porušeni (misli svetovno vojno) in ki more svoji družini nuditi le nujne življenske potrebščine: hrano, streho in oblačilo. Problem Amerike pa slični onemu potentata (mogočnoga), ki mora svojo palačo nele obnoviti, ampak še olepšati, in katerega družina zahteva oni blesk, ki je bil nekoč luksuz, je postal danes potrata.«

Iz teh besed napravimo dvoje sklepov:

1. Kjer je na eni strani brezmejen luksuz, mora biti po drugi strani revščina.

2. Ali pade ta revščina na ameriška tla, ali pa mora biti to izven Amerike, to se pravi, da morajo vse socialne skupine Amerike podpirati socialne skupine iz drugih delov sveta.

Dobro vemo, da izkoriščajo ameriški potentati ameriško delavno ljudstvo in tudi Evropo, ki je še daleč za potentati Amerike.

Kmetijska Matica izda za leto 1930 sledeče štiri knjige: 1. Veliki koledar Kmetijske Maticе za l. 1931; 2. Zalaznik: »Dvig uboge gmajne«; 3. Čermelj: »Ljudska astronomija«; 4. Gaspari: »Cesta«. Povest. Vse knjige so v tisku. Zato ponovno prosimo vse gg. poverjenike, da se z nabiranjem udov požurijo, ker se lahko dogodi, da zakasneli naročniki ne bodo več dobili knjig, ker bodo v kratkem zmanjkale. Kmetje, naročite si takoj Kmetijsko Matico! Vsa pojasnila daje Kmetijska Matica v Ljubljani, Kolodvorska ul. 7.

Kmetijski koledar za l. 1931 v žepni obliki, trdo v platno vezan, bo v kratkem izšel v založbi Kmetijske tiskovne zadruge v Ljubljani, Kolodvorska ul. 7. Že danes opozarjamo na ta koledar vse naše čitatelje.

Grajsčina Hohenheim pri Stuttgartu je pogorela.

V grajsčini Hohenheim je preteklo soboto izbruhnil požar, ki je uničil velik del splotja. V grajsčini je bil nastanjen Tehnološki zavod poljedelske šole, ki je tudi zelo poškodovan.

Francija je pripravljena!

Slika nam kaže francoskega vojaka v sedanjih bojnih opremljenih. To opremo so preizkusili prvič pri letošnjih velikih jesenskih vojaških vajah v Lotringiji (Lorraine).

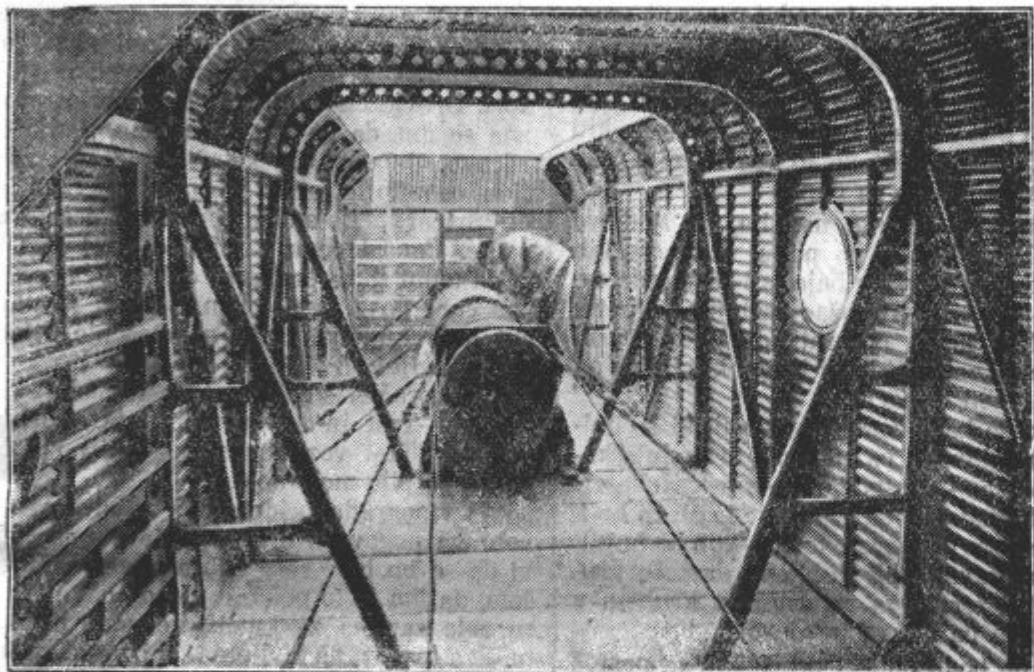
»Naša notranja kolonizacija.«

V nedeljo 28. septembra je »Jutro« objavilo dopis iz Beograda o naši notranji kolonizaciji. Priznamo, da je namen članka dober, vendar pa je v članku nekaj trditvev, ki jih je treba popraviti.

Tako pravi med drugim, da je pač nekaj pokrajin v naši državi, ki ne morejo preživeti svojega prebivalstva, kakor n. pr. primorsko-črnogorski kras, Lika, gorski del Dalmacije in Črna gora, toda »povsod drugod pa najde naš človek kruha na domačih tleh, samo če ga resnično išče. Glavni nagib za izseljevanje je pač pohlep po velikem zaslužku, po kar najhitrejšem obogatitju, dasiravno se denar nikjer, zlasti pa ne v neznanu tujini, ne pobira po cesti in je delo v tujini mnogo težje . . . kot pa v domovini. Je pač in ostane nepobitna resnica, da bi zlasti naš kmečki človek, če bi delal doma tako pridno, tako neutrudeno, s tolikim naporom vseh svojih moči, kakor dela v tujini, . . . zaslužil ravno toliko ali pa še več.«

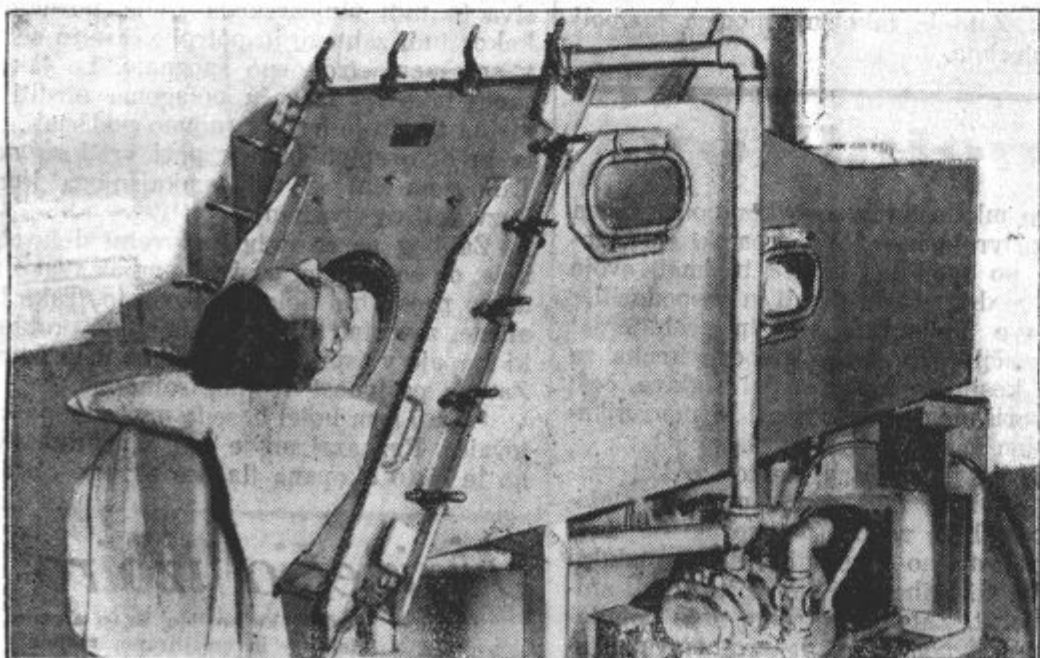
Te trditve ne drže in jih je treba popraviti. Naši ljudje navadno ne hodijo v tujino, da bi tam čez noč obogateli, in tudi ne zato, ker nočejo doma naporno delati, ampak navadno zato, ker doma nimajo kje delati! Le pogledjmo n. pr. bajtarske otroke ali pa tudi sinove premožnejših kmetov, kjer jih je več pri hiši. Kam naj gre tak človek? Svoje zemlje nima, torej doma ne more ostati. Ostane mu torej le še pot za hlapca ali za poljedelskega dninarja. Kakšna je pri nas usoda teh ljudi, to vemo vsi, in dokler ne bomo doživeli starostnega zavarovanja, bo za hlapce vedno težje! Potem ima vsak naš človek tudi še naravno željo, da postane enkrat samostojen in neodvisen — toda kako in kje? Vidite, to so razlogi, ki gonijo naše ljudi v tujino, kjer si upajo prisluziti vsaj toliko, da si bodo kupili na stara leta doma vsaj skromen dom! Večina naših izseljencev tudi ne ostane v tujini, ampak se vračajo domov, če le količkaj morejo.

Zato pa je pri nas nujno potrebna poleg notranje kolonizacije tudi agrarna reforma; kajti ljudem je treba preskrbeti doma v prvi vrsti vsakdanji kruh. Našim ljudem ni treba pridigovati, naj delajo, ampak dati in pokazati in odkazati jim je treba mesto, kje naj delajo. Dokler pa tega ljudje ne vedo, bodo vedno odhajali s trebuhom za kruhom!

Posebno letalo za prenos tovorov.

V notranjosti otoka Nova Gvineja so odkrili bogata ležišča zlate rude, ki bi jih radi izkoriščali z najmodernejšimi stroji za kopanje zemlje. Ti stroji so pa silno težki, cest in potov v notranjost otoka pa na Novi Gvineji ni, da o železnicah sploh ne govorimo. Zato so se odločili, da dobo posamezne dele strojev prenesli v notranjost s posebnimi letali. Vsi strojni deli tehtajo skupaj nad 3000 ton, prenesli pa jih bodo na lice mesta s posebnim letalom, ki ga gradi znana tvrdka za izdelovanje letal Junkers. Za enkrat so naročili 3 taka letala. Naša slika nam kaže notranjost letala, v sredini pa vidimo ogromen kos železa, ki služi kot obremenitev pri poskusnih letih.

Kako zdravijo hrbtno ohromelost pri otrocih?

V veliki »Bellevue«-bolnišnici v Newyorku imajo pripravo, s katero zdravijo nevarno hrbtno ohromelost pri otrocih. Z aparatom, kakor ga kaže slika, poskušajo poživiti pešajoče delovanje pluć.

**ELIDA
BATH
SOAP**

*Daje bogato
blago peno*

Valentin Janhar, Žeje pri Medvodah:

Obupno stanje kmetovalcev sorskega polja!

Medvode, dne 29. sept. 1930.

V petek dne 26. t. m. je zadela tukajšnje polje strašna vremenska katastrofa. Že celo popoldne je bobnelo za laškimi hribi, kakor za časa soških ofenziv, okrog 16. ure pa je nenadoma nastal vihar, ki je pretil vse podreti in polomiti, a mu je že sledila ploha z kakor oreh debelo točo in sicer tako gosto, da je nastala v hipu popolna tema. Pokale so šipe v oknih in opeka je padala raz streh, uničevanje naših zadnjih upov pa smo si pač mogli le predstavljati, kajti, videti smo mogli komaj velike kupe toče pod kapom, a okrog vse belo kakor v zimskem času...

V pol ure neprestane mlatve s točo so postale naše njive, kjer je prej stala baš dozorevajoča in obilo obetajoča ajda, prazne puščave — le nekaj zdrobljene slame je bilo pomešane s prstjo. Pa tudi drugi sadovi našega žuljavega dela kakor: bujno rastoče korenjstvo, lepe detelje in strnišča, zelena koruza, zelje, sadje itd. vse, vse je bilo v pol ure kakor pomandrano po največji vojni vihri. Repa in korenje nista izgubila le svojih pluč — zelenega perja — ampak tudi njihovo gomolje je tako razmesarjeno, kakor bi stotnije vojakov dajale salve na vsak m² posebo.

Že 4. junija je ves ta kompleks občutno pobila toča, oklestila je ječmen, rž, pšenico in razno zelenjavo; 18. julija pa je ponovno skoro popolnoma uničila pridelek ovsa, fižola in sem. detelje — deloma pa tudi proso in sadje. Zato je vse naše upanje bilo usmerjeno na pridelek ajde, katera naj bi vsaj delno omogočila naš vsakdanji kruh — a je vsa nada padla pod krutimi udarci debele in goste toče...

Tam kjer je pridni kmetovalec že vsejal — težko si od ust pritrğajoč — seme pšenice, ječmena in rži, je isto sedaj tudi naliv

odnesel z zemljo vred na kupe ali celo na nižje ležeče njive ter travnike, kjer je bežeč pred nevihto pustil razoran krompir, ga je toča razbičala, da je komaj poraben za krmo živini, a kjer je bil preje še nedotaknjen, ga je nevihta razkrila, da je sedaj pravcati »corpus delicti« hude a nezaslišane kazni — matere narave.

Tudi sadje bi bilo tu pa tam vrglo kak stotak, — bilo bi vsaj za sol (za krompir niti ni kupca) a sedaj bo še to vse segnilo, ako se ni takoj porabilo za dom.

Včeraj, ko je bila nedelja, je ljudstvo vse zlomljeno hodilo po polju, sadonosnikih in vrtovih. Nekateri ugibajo, ali bi morda ne kazalo — kakor »gavtroža« razbitih zeljnatih glav na kak način porezati, da bi bilo vsaj za silo nekaj zelja. Kdo bi istega kupil, ko pa ni nikjer vzeti denarja.

Vsem se kaže zadolžiti — oni, ki so dolgove že sedaj imeli, pa pomenja ta slednja katastrofa le še — gospodarsko smrt. Nekateri pravijo, da bodo prodali kmetije in šli za boljšim življenjem v tovarne, toda — kdo bo kupil; drugi nameravajo toli ljubljeno domačo grudo zapustiti ter iti za sigurnejšim kruhom v tujino, doma pa naj raste plevel...

Ako ne bodo oblasti priskočile na pomoč s primerno gmotno podporo, proti vsej prizadeti okolici gospodarski polom, prebivalstvu pa mržnja do — preje tako lepega, a včasih tudi uspešnega obdelovanja sorskega polja. Po vsej severni polovici občine Medvode, zlasti pa so bile prizadete vasi Rakovnik, Goričane, Ladje, Sp. Senca, Svetje, Žeje in Zbilje. Tozadevna ocenjevalna komisija je že včeraj končala z ceničvijo, katera tokrat znaša samo po zgoraj naštetih vaseh ca 350.000 Din, da ne štejemo zraven katastrofe 18. julija in 4. junija. Zato je takojšnja pomoč tembolj nujno potrebna.

Izza severnih mejnikov.

Lep jesenski dan, ajda dehti v poslednji svatovski obleki letošnjega leta. Ali naj povzijem to lepoto med štirimi stenami!! — Izvolim torej za izlet obmejni pas naših goric do obronkov Kozjaka, to je čez oni kos naše slovenske zemlje, ki jo je Bog ustvaril s posebno skrbjo in ljubeznijo in jo uberem v presečnici ob tako čudno zverženih mejnikih čez mične griče, izklesane po tisoč in tisočletnem dolbenju veličastne prirode v enakomerni vzporedni skladnici njenega bogastva. Zaril sem se v preteklo in polpreteklo dni, ki so jim slovenske roke na svoji zemlji robovale, ko me predrami klopotec, ta tradicionalni čuvaj naših goric. Kaki občutki navdajajo viničarja, ki ga »prvi klop, klop požene iz trsja v galop«! Ko jagoda zoreva, nima več viničar v vinogradu posla, ker plod ni njegov. Taka je bila pravica gosposke skozi stoletja, in suženjska kri viničarja se komaj zaveda svoje težke usode. — Pač: iz ust

18-letnega mladostnika so kakor podzavestna prošnja privrele besede: »Siromaki smo, gospod, ne po svoji krivdi. Če bi imeli svojo zemljo, vse drugače bi delali in gospodarili!« Znaki prve življenjske sile in probujenja! Oče je zvečil trdo skorjo slabega kruha za skromno kosilo in molče majal z glavo, češ: »Kaj govoriš nemogoče sanje!! V pomanjkanju si rojen in siromak ostaneš.«

Reveži so ti viničarji, ne toliko kot razlašenci, kolikor radi vsestranske zaostalosti. Razpoložljive zemlje ne morejo in tudi ne znajo pravilno obdelati, niti s produkti umno ravnati. Njihovo življenje nosi bolj animalični pečat. Zato so potrebni nele pomilovanja, ampak pomoči, v nasprotnem slučaju bo občutilo posledice nele celotno narodno gospodarstvo, ampak v isti meri tudi naše narodno svojstvo. Saj od teh siromakov, pehajočih se iz dneva dan, brez trdnih tal, ne moremo zahtevati nobenega razgibanja. Toda

mladostnik nosi željo o lastnem kosu zemlje. V šoli in v kmet. tečaju da je poslušal dobre nauke, kako naj se črpajo iz večno živih prs narave zlati plodovi, tudi sam da se je že prepričal, da so te besede resnica in zato da bi se rad uveljavljal na lastni zemlji. A kako?

Trs se bohota z bogatimi plodovi. Solnce siplje nanj gorke žarke. Le zori ga, le medi ga, da dal bo dober mošt! »Da bi le tako ostalo!« je zadovoljno pomrmral starček-vinogradnik, sedeč ob robu vinograda. »A bojim se deževnih dni. Gnitje se množi. Le še par lepih tednov, le še par!« Pravil mi je, koliko sto in sto let da že raste v teh krajih vinska rta, koliko boljše da je, bilo svoječasnno vino, ko niso škropili, žveplali itd. Končno je obrnil pogovor v drugo smer: »A vi ne veste, koliko smo Slovenci tukaj trpeli!! Naša beseda je bila našim narodnim sovražnikom kačji pik, naše zahteve izdajstvo. A meni se je večkrat sanjalo, da bo Bog mahnil kakor je treba. Tako se je zgodilo. Škoda, da sem tako star, ker mi smo šele pričeli živeti!« — Stari ljudje se v svojem preprostem razumu redko varajo.

Stekel sem navzdol postrmi stezi mimo sadovnjaka z lepim drevjem, večina dobrih sort. Drevje čisto, gladko, lepo obrezano; pozna se mu, da je bilo pognojeno. Sadje lepo, zdravo, debelo. Gospodar je lahko zadovoljen, osobito letos, ko je dobra kupčija. Nemci, Švicarji, Holandci, Francozi iščejo naše sadje. Cena lepemu sadju od 3—4 Din. Že pred tedni so se prekupci oglašali za pridelek »na čar« po 2 in pol Din. Seveda so napravili lepe kupčije. Kako se maščuje, kjer ni organizacije!

Prekoračim sledove stare (rimski) ceste Gradec—Trst in se spomnim stare furmanske: »V Trst vozim pšenico, nazaj pa kofe, da ga bo pilo moje dekle.«

Iz vinograda prideta dva mladeniča v živahnem pogovoru o nekem novem cepljenju, ki da se bo baje zelo dobro obneslo. Izvedel sem, da jim je to pokazal njihov učitelj, ki da se zelo zanima za kmetijske zadeve, kakor tudi za društveno življenje. V izobraževalnem društvu se redno vadijo v petju, trideset fantov, kmečkih in viničarskih — ki so bili doslej tako ločeni — hodi navadno k vajam celo 1 in pol ure daleč. Tudi od drugih sem izvedel, kako se je tamkaj razgibalo in kako se učitelj zanima za gospodarski napredek. Razumljivo, da je narodu najprej do gospodarstva, in presoja delovanje prosvetnih delavcev v prvi vrsti s tega stališča. Ravno zato naj bi bili zlasti na meji prosvetni delavci, ki natančno razumejo bistvo in svojstva kmetstva in tudi viničarskega življa, poznajo jih kakor tudi zahteve in potrebe časa in se vsaj v splošnem strokovno spoznajo. Le tako in samo tako bo mogoče polagoma utrditi obmejna tla, to je treba ponovno podčrtati. »Šola in delo sploh bodi v prvi vrsti za nas!« Tako sem čul iz ust tamkajšnjega kmeta. Razveseljivo spoznanje!

Žalibog pa se dobe prosvetni delavci, ki nele, da so povsem pasivni, ampak vsako resnično prosvetno delo celo ovirajo. Tako hoté ali ne, zavestno ali ne, teptajo one probleme, ki stopajo v ospredje povsod, ob meji še celo. Zato je pasivnost dvojno, trojno zlo.

Slišati sem hotel besedo naprednega kmetovalca. Razkazal mi je svoj vinograd. Skrbno in čisto okopana tla, les skrbno obrezan,

Največjo izbiro

kuhinske posode, in to aluminijaste, železne in emajlirane, različnih kvalitét in barv, po najnižji ceni, nudi trdka z železnino

Stanko Florjančič

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 35

trsi škropljeni. Par vrst je nalašč neokopanih in zanemarjenih, da se sosedje, ki pozorno sledijo umnemu vinogradništvu, lahko vsak čas prepričajo o posledicah zanemarjanja.

»Sicer pa,« je dejal, »bomo morali biti z vinarstvom oprezní, ker smo pred resnimi časi. Konsum pada, tekma je vedno večja. Le izbrane vrste bodo upoštevane. Malo in to prvovrstno, to bodi naše načelo! Tudi bomo morali postati umni sadjarji, za kar so naši kraji kot nalašč.«

»In ljudstvo?« ga vprašam.

»Vem, kaj mislite. Nič strahu! To ljudstvo je kot kvas; je v bistvu dobro in zdravo ter sprejemljivo za dobro in koristno. Le pravih in z ljubeznijo do njega prežetih delavcev, ki vedo, kaj je smotreno delo — takih nam treba. Jaz sem vesel, ker je narod vedno bolj ukažen in rad poslušá in posnema. Seveda gre vse bolj počasi in opreznó, a to je utemeljeno v naši kmečki naravi. In tako je tudi edino pravilno. Nепrestano mislim, kolikoga pomena bi bili tukaj ob meji vssetransko neoporečni napredni gospodarji, ki bi znali učiti z zgledom. Kmetje smo pač taki, da verujemo le to, kar vidimo in lahko otipljemo.«

Dober nauk, ki bi ne smeli mimo njega.

Pognal sem se na obronke Kozjaka. Čisti zrak mi je pričaral kraje, da so ležali pred menoj kot sanja. Pa sem si mislil: Kakor si lepa zemlja, po eni strani izredno bogata, tako si po drugi še zelo revna, ker je tvoj sodelavec-zemljedelec duševno še siromak.

V besedah smo se kopali leta in leta — prestopimo k smotrenim dejanjem!

SEJMI.

5. oktobra: Sv. Marija v Jarenini, Hodoš.
6. oktobra: Ormož, Konjice, Dol pri Ljubljani, Gradec, Sv. Urban, Slivnica Oplotnica, Pišce, Kostanjevica, Litija, Fara, Jesenice, Gor. Logatec Krka, Št. Rupert, Vinica.
7. oktobra: Metlika, Sv. Helena, Horjul.
8. oktobra: Ponikva, Ljutomer, Toplice, Begunje pri Cerknici, Rakičan.
9. oktobra: Šmarjeta, p. Rim. Top., Sodražica.
10. oktobra: Rajhenburg.
11. oktobra: Poljčane, Radeče pri Zidanem mostu.

VALUTE.

Dati moramo za:

1 nemško marko	Din	13-45
1 avstrijski šiling	Din	7-98
1 ameriški dolar	Din	56-30
1 francoski frank	Din	2-22
1 italijansko liro	Din	2-96

Politичne vesti

Sprememba v vladi.

Uradno poročajo: Nj. Vel. kralj je sprejel v Niški banji dne 26. t. m. v avdijenci g. dr. Korošca, ministra za šume in rudnike. Pri tej priliki je Nj. Vel. kralj blagovolil sprejeti ostavko g. dr. Korošca, ki jo je podal kot minister za šume in rudnike iz zdravstvenih razlogov. Ob enem je Nj. Vel. kralj odlikoval dr. Korošca z redom Karadjordjeve zvezde II. stopnje.

Inž. Dušan Sernee minister.

Na predlog g. predsednika ministrskega sveta je Nj. Vel. kralj blagovolil imenovati za ministra za šume in rudnike g. inž. Dušana Serneca, bana dravske banovine.

Po imenovanju bana dravske banovine g. inž. Dušana Serneca za ministra za šume in rudnike bo opravljal dolžnosti bana dravske banovine g. dr. Otmar Pirkmajer, pomočnik bana.

Ostavka dr. Korošca.

Uradno poročajo, da je dr. Korošec podal svojo ostavko s sledečim pismom na Nj. Vel. kralja:

Vaše Veličanstvo!

Dovoljujem si predložiti Vašemu Veličanstvu ostavko kot minister za šume in rudnike.

Zdravniki mi svetujejo, naj svojo bolezen, ki je v poslednjem času krenila na slabše, zdravim v popolnem miru in na daljšem odih. Zato mi vest ne dovoljuje, da bi med tem obdržal posle, ki jih ne bi utegnil opravljati tako, kakor velevajo državni interesi.

Vaše Veličanstvo prosim, da tudi v tem trenutku sprejme izraze moje popolne zvestobe in brezmejne vdanosti ter iskreno zahvalo za dosedanje zaupanje, kakor tudi zagotovilo moje pripravljenosti, da se bom vselej odzval Vašemu visokemu povabilu v službo za kralja in domovino.

Smatram za svojo dolžnost, da pri tej priliki ponovno izjavim, da hočem tudi v bodoče in povsod v slogi z stalimi rodoljubi, zvest izražati načelom Vašega Veličanstva in deklaracijam kraljevske vlade, delati za jugoslovansko nacionalno in državno misel,

da bi s tem Vaše Veličanstvo in ves kraljevski dom mogla mirno gledati v svojo bodočnost.

Vašemu Veličanstvu vdanj in zvesti

dr. Anton Korošec l. r.

Novi zakon o kmetijskih šolah. V ministru za kmetijstvo so končali delo na zakonskem predlogu o kmetijskih šolah. Zakonski predlog so poslali vsem kmetijskim šolam in kmetijskim ustanovam, da izrazijo o njem svoje mnenje.

Fašistične težave. Pretekli teden je nadomoma odstopil glavni tajnik fašistične stranke v Italiji Turati. O njegovem odstopu pišejo vsi evropski časopisi in ga spravljajo v zvezo z vedno večjimi težavami, ki jih je povzročil in ki jih preživlja fašizem. Te težave so v silni gospodarski krizi, vedno bolj naraščajoči brezposelnosti in vedno večjimi državnimi izdatki, za katere vlada ne more dobiti kritja, ne da bi z davki še bolj pritisnila osiromašeno ljudstvo. Evropsko časopisje meni, da se bliža konec nasilnemu fašizmu in da ga bo moral Mussolini sam demontirati, če že ni prepozno.

Dopisi

Tržišče na Dolenjskem. Obilo je sedaj dela po kmetih, zato se iz našega kraja bolj redko kdo oglasi, čeprav se dogaja mnogo novic, ki jih bi bilo treba javiti čitalcem našega kmetijskega lista. Letos imamo dokaj dobro letino, čeravno nam je v poletju precej škodovala suša. Hvala Bogu, saj toča nam je prizanesla. Posebno lepo so obložene naše vinske gorice, tako Melkovec, Brojnik in pa Telče. Zadnje čase nam kvari nekoliko dež, toda upamo, da ne bo prehudo. Kljub velikemu delu na polju in vinogradih pa tudi društveno delo ne spi. Prvo gospodarsko dobrodelno društvo v Tržišču bo priredilo dne 5. oktobra veselico s trgatvijo in pokušnjo moštov raznih vinogradnikov. Pričetek bo ob 4. popoldne. Veselica se bo vršila v Krmelju pri g. Fr. Papežu. Čisti dobiček je namenjen v dobrodelne namene.

Orla vas. V zadnjem poročilu o tekmi koscev sta bila pomotoma izpuščena dva člana ocenjevalne komisije in sicer tov. Fr. Plaskan iz Orle vasi in tov. Ivan Cizelj iz Št. Ruperta, kar danes popravljamo.

Podlistek

Ivan Albrecht:

Sestra Dolorosa.

(Nadaljevanje.)

»Nič ne švigaj z očmi, nič! V hišo stopi in praznje se obleci, pa ti tudi, Cencan, stopimo v Borovlje!«

V hip je odmevalo po Rodnikovi hiši kakor na najbolj veseli svatbi. Pesem se je glasila za pesmijo, druga bolj sveža in vedrejša mimo druge. Celo gospodar sam je zahreščal:

Kjer so me zibali
mamica moja
in prepevali
hajli, hojla —

Grede so se domenili. Kot, vžitek, pogreb in maše si je izgovoril Peter Rodnik, a Cencan je branil:

»Kaj boste mislili na pogreb?! Zdaj bi morali misliti na otročiče, ne na maše!«

»Tako misliš?« se je muzal Rodnik. »Naj pa bo po tvoje, če bo le res!«

Zalka je bila kakor, mak:

»Da se vama le ljubi! Moškega menda res ne minejo neumnosti, dokler le še z zincem giblje!«

»Pri notarju so kmalu opravili. Potlej so še zavili v krčmo.«

»Pri takem delu mora biti nekaj moče,« je menil gospodar in je živahno pojasnjeval krčmarici, kako mu je na stara leta Bog priskočil na pomoč.

»Nevesto mi je nekdam vzela, zdaj mi je dal pa takega sina in hčer, da mi kar srce poskakuje, kadar ju gledam. Ali ne bo to res brhek par, mati?«

Krčmarica je zgovorno pritrjevala in blagovala razigranega Rodnika, ki je začel precej globoko pogledavati v kozarec.

»Grunte daje človek samo enkrat v življenju čez,« se je opravičil, ko je znova naročil pijače.

»Ali bi se kaj ustavili pri teti Loni?« je želel Cencan, ko so šli skozi Glinje.

»Nič se ne bomo ustavljali,« je odločno odkimal Rodnik. »Nocoj sem namenjen še k duhovnemu gospodu. V nedeljo sta lahko že oklicana. Začeli smo, zdaj se pa kar požurimo!«

Zalki se je zdelo vse kakor v čudoviti pravljici in nikakor ni mogla še trdno verjeti, da res gre tako bujno v klas njenega mladega življenja najslajši sen.

»Če vama je prav, stopita malo domov,« je dejal Peter Rodnik, ko so se prepeljali čez Dravo, »potlej pa le pridita za menoj v župnišče!«

»Danes ga človek ne bi spoznal,« se je dramil iz zavzetja Cencan, ko sta šla z mladenko proti domu. Ona je samo prikimala, a v hiši so jo polile solze.

»Zalka — «

»Oj, dragi, ne veš, kako sem srečna, nepopisno srečna,« mu je ovila roke okrog vratu in se je privila k njemu, kakor da hoče prirasti vanj.

Fant jo je burno zaklenil v objem in ni mogel govoriti. Slišala sta utripanje src. Trenotki tišine so bili kakor čisto, sveto darovanje.

Dalje prihodnjič.

Novice

Dalmatinski kmetje v Sloveniji. Pretekli teden je prispelo v Slovenijo 30 dalmatinskih kmetov, ki so si ogledali najprej gospodarstvo kmetijske šole na Grmu, nato pa še ostale kmetijske šole v Dravski banovini ter za družne ustanove.

Cement za gnojšča. Kr. banska uprava Dravske banovine je poslala kmetijski podružnici v Murski Soboti 24 vagonov cementa po polovični ceni za že določene proslince. Ker bo nekaj cementa preostalo, se lahko priglase pri predsedniku podružnice tudi oni kmetovalci, katerim cement še ni nakazan, pa bi radi gnojšče še letos napravili.

Finančna kontrola v Št. Juriju ob Ščavnici ostane. Že pred tedni je posredovala pri finančnem ministru v Beogradu posebna deputacija občanov iz Št. Jurja ob Ščavnici pod vodstvom g. šol. upravitelja Ludovika Ivanjšiča, da ostane s pravilnikom ukinjena finančna kontrola še naprej v njihovi občini. Finančni minister je njihovi upravičeni želji ugodil in te dni je razglasila dravska finančna direkcija, da se oddelek finančne kontrole v Št. Juriju ob Ščavnici ne opusti.

Huda rudarska nesreča. V rudniku pri Aleksinovcu se je dogodila pretekli teden huda nesreča, ki je zahtevala 17 rudarskih žrtev. V rove je tako znenada vdrila voda, da se rudarji niso mogli več rešiti in jih je 17 utonilo. Rešili so se samo trije, ki so bili blizu dvigala.

Nevarna očesna bolezen trahom je močno razvita v okolici Varaždina. Posebno se je razpasla na mladini, ki ne more radi nje obiskovati šol. V Ludbregu obstoja posebna ambulanca za pobijanje trahoma. Vsled širjenja bolezni bodo razširili delokrog zdravstvene stanice v Varaždinu tudi na sosedne okraje.

Odkopavanje Sodome in Gomore. Listi poročajo, da se je posrečilo jezuitom odkopati razvaline iz starega testamenta znani mesti Sodomo in Gomoro. Mesti ležita ob Mrtvem morju. Pri odkopavanju so baje našli na ostanke požganih hiš, v katerih so našli še razne predmete. Nad stavbami je debela plast pepela, kar naj bi dokazovalo, da sta bili mesti res tako pokončani kakor pripoveduje stari testament.

Atentator na italijanskega prestolonaslednika pred sodiščem. V Bruslju, glavnem mestu belgijske države, se je pričela te dni sodna obravnava proti študentu De Rosa, ki je ob priliki zaroke italijanskega prestolonaslednika z belgijsko princeso streljal na princa ne da bi ga zadel. De Rosa priznava, da je imel že tedaj trdno namero ubiti italijanskega kralja, prestolonaslednika ali pa Mussolinija, ko je pobegnil iz Italije. De Rosa je bil obsojen na pet let ječe.

Pri slabem počutju je naravna »Franz-Josef«-grenčica prijetno učinkujoče domače sredstvo, ki se z njim znatno zmanjšajo težkote in češče zanesljivo koristijo že male količine. Dopisi ženskih zdravnikov hvalijo soglasno prav milo učinkovanje »Franz-Josef«-vode, ki je posebno izborna za nežni ustroj ženskega telesa. »Franz-Josef«-grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Marmornat grob mačke. Na subotškem pravoslavnem pokopališču je lansko leto pustila pokopati neka bogata stara devica svojo ljubljeno mačko. Ko je mačka poginila, jo je položila v svileno rakev ter naročila grobarju pokopališča, da skoplje za njo grob. Ko je bil imeniten pokop končan, so na grob položili marmornato ploščo z napisom »Domenika 1914—1929.« Pogreb je bil izvršen na tihem in sta za mačko jokali samo njena stara gospodinja in kuharica. Te dni je umrla tudi gospodična in cela mačkina zadeva je prišla med svet, ki se zelo huduje nad oskrnjenjem pokopališča.

Ali si že dobil novega naročnika za Kmetijsko Matico? Hiti, ker je še čas za letošnje leto, da dobe vsi kmetje prelep književni dar, ki ga pripravlja Kmetijska Matica.

Kako se je znebil žene. Neki ameriški advokat je postal do nevzdržnosti ljubosumen na svojo ženo. Ker ni mogel ljubosumja več prenašati, se je odločil ženo umoriti. Pod posteljo ji je položil peklenški stroj, in ko se je žena spravila k počitku, je stroj eksplodiral in odnesel cel vogal vile s posteljo vred v zrak, ženo pa na drobne kosce razmesaril. Moža so zaprli, v ječi se je pa zastrupil.

Vozne listke sta ponarejevala v Berlinu inž. Dubielzig in trgovec Breitfeld v Berlinu ter jih razpečavala. Kakor vsaka stvar je tudi ta prišla kmalu na dan in so oba ponarejevalca zaprli.

Smodnišnico so pognali v zrak delavci v Everetu, v državi Washington. Eksplozija je napravila velikansko škodo po vsej okolici. Mnogo ljudi je bilo mrtvih in ranjenih.

Ne ve, kako bi denar zapravil. Neki ameriški bogataš si je izmislil v svojem brezdelju, da bi rad stanoval v kakem starem imenitnem gradu. Ker takega v Ameriki ni, se je odločil kupiti starodavni grad Hornby na Angleškem. Grad bodo prenesli v Ameriko na ta način, da ga bodo razdrli, vsak kamen posebej zaznamovali s številko in nato ves material odpremili čez morje, kjer ga bodo zopet zložili. Pri vsem tem je pa v Ameriki 5 milijonov ljudi brezposelnih.

Ruska naselbina v Severnem ledenem morju. Sovjetska vlada je ustanovila na Franc Jožefovi zemlji, visoko v ledenem morju rusko naselbino, katere prebivalci so večinoma sami učenjaki. Za preživljanje so si zgradili zelenjadni vrtiček, v katerem jim prav dobro uspeva salata in druga zelenjad. Poleg tega jim nudi glavno hrano divjačina, kakor severni medved in ribe. Njihovo delo obstoja v tem, da raziskujejo severne pokrajine, merijo toploto morja in zračne spremembe, privlačnost itd. Z Moskvo so v stalnem stiku potom radija.

Boljševiki streljajo. Časopisi poročajo, da je vrhovni odbor ruske državne politične uprave (policije) obsodil na smrt 48 najodličnejših strokovnih in gospodarskih delavcev, ki so bili zaposleni pri preskrbi pre-

bivalstva z živili. Obsojeni so bili takoj ustreljeni. — Obsodba je bila izrečena nad njimi radi tega, ker so bili obtoženi korupcije z živili.

Potres v Rusiji. V Tadžikistanski republiki Sovjetske unije je uničil hud potres celo okolico kopališča Stalina. Mnogo vasi je popolnoma porušeni. Ubitih je bilo 175 oseb in 1200 rodbin je brez strehe.

Nesreča na morju. V Zadarskem kanalu ob dalmatinski obali se je pripetila pretekli teden velika nesreča, ki je zahtevala kar šest človeških žrtev. Kmetje z Uljana so odšli na drugo stran morskega kanala v vinograde obirati grozdje. Ko so se vračali s čolnom, v katerega so natovorili 80 hl mošta, je nastal vihar, ki jih je prevrnil v morje. Moški so splavali na obalo, šest žensk je pa utonilo. Tudi mošt je šel po vodi.

Vlomilčevo zatočišče v grobnici. V nemškem mestecu Rintelu si je neki vlomilec, ki je pobegnil iz kaznilnice, uredil svoje skrivališče v grobnici tamošnjega pokopališča, kamor je nosil pokradene stvari in med rakvami namestil svojo posteljo. Grobar je neko noč opazil neznanca, kako se je bližal s svetiljko proti grobnici neke bogate rodbine, odklenil vrata in zginil v notranjosti. Šel je za njim in ga našel, ko se je ravno pripravljal, da si skuha večerjo. Za rakvami je imel skrito veliko zalogo živil, cigaret, steklenice z vinom, dragocenih predmetov itd. Grobar je šel po policijo, ki je moža aretirala in v njem spoznala nevarnega vlomilca, ki je nedavno pobegnil iz kaznilnice.

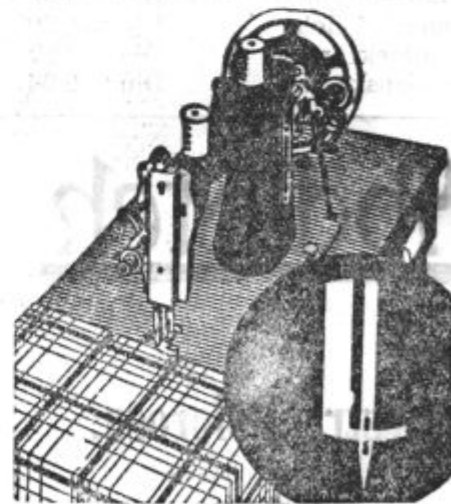
Živinorejske razstave v kranjskem okraju. Na živinskem sejmišču v Kranju se vrši v soboto 11. oktobra t. l. velika združna živinorejska razstava, združena s premovanjem. Na razstavo bo prignana združna živina iz področja živinorejskih zadrug v Žabnici, Predosljah, Naklem, Šenčurju, Hrastju, Smedniku, Vogljah, Cerkljah, Trsteniku, Olševku in Stražišču. Eanaka razstava se vrši v soboto 18. oktobra t. l. tudi v Seleh nad Škofjo Loko za združno živino tamošnje zadruga. Obe razstavi bosta nedvomno prav zanimivi in poučni, zato je želeli, da ju posetijo živinorejci v čim večjem številu.

Razstava poizkusov v umetnimi gnojili v Kranju. V Kranju v dvorani Ljudskega doma se vrši od 10. do 13. oktobra t. l. ogled rezultatov raznih poizkusov z umetnimi gnojili, ki

Kolinska

**Priporoča
svoje izvrstne izdelke**

HAID & NEU šivalni stroj

so prvovrsten nemški izdelek.

Prodaja jih tudi na ugodne obroke.

CENTRA

Trgovina šivalnih strojev
Ljubljana

Masarikova cesta

(palača Vzajemne zavarovalnice naproti kolodvoru)

Zastopnike sprejemamo povsod.

so se vršili v letošnjem letu kot prvo organizirano »poizkusno kolo« v Dravski banovini. Razstavo priredi kmetijski referent v Kranju sporazumno in s sodelovanjem s Kmetijsko družbo, Agrikulturno-kemičnim uradom za kalijevo gnojenje v Zagrebu in tvornico za dušik v Rušah. Prireditev je prva te vrste sploh in ima namen predočiti in jasno pokazati praktičnim kmetovalcem važnost gnojilnih poizkusov ter dobičkanost pravilne uporabe umetnih gnojil. Z ozirom na vse to se priporoča kmetovalcem od blizu in daleč, da ogledajo to koristno prireditev.

Jesen in bližajoča se trgateg v Ljutomerskih gorica!

Krasen razgled se ti nudi, ko hodiš po Ljutomerskih gorica — okrog in okrog enakomerni vinski griči zasajeni z žlahtno vinsko trto in s sadnim drevjem, katero sicer ni letos obrodilo, pač pa je tem lepše pokazala gorica, a žalibog najdeš malokateri vinski hribček, kateremu je letos toča popolnoma prizanesla. Nekatero kraje je ta vremenska nezgoda obiskala celo trikrat in še več, pa naj je bilo to ponoči, v zgodnjih jutranjih urah, ali popoldne.

Tem lepše je pa v krajih, kjer toča ni naredila toliko škode, tamkaj najdeš prav lepo obložene trte, posebno šipon, in to tam, kjer mu predlanska zima ni preveč škodovala. Vsled večkratnega deževja pa je grozdje začelo precej gniti (šipon), posebno v nižjih legah ter bolj ilovnatih zemljah.

Akoravno je letošnje poletje prevladovala suša, (saj smo morali voziti za tretje in četrto škropljenje vso vodo) je vendar kljub temu po nekaterih vinogradih precej močno nastopila peronospora na grozdju (renski rizling, beli burgundec) in to predvsem tam, kjer se je od enega do drugega škropljenja predolgo odlašalo (več kot 14 dni), ter tam, kjer se je zraven tega površno ali pa celo nič škropilo grozdje (drugič in tretjič, kajti ob času četrtega škropljenja je že itak bilo grozdje napadeno po peronospori), in ravno to lepo vreme je marsikaterega zavedlo v zmoto, češ listje bom malo poškopil, za grozdje pa itak ni nobene nevarnosti, vendar pa ni bilo tako, kajti listje je kolikor toliko bilo poškopljeno, grozdje pa ne, in tukaj je imela peronospora prost dostop in se tudi razširila.

Potom poizkusov se je tudi letos dognalo, da pač 1% raztopina modre galice ne zadostuje, ampak mora biti vsaj 1½%—2% ako hočemo imeti povoljne uspehe, seveda je pri tem tudi odločilno, da ne škropimo po nepotrebnem prezkodaj, odnosno da istega ne zamudimo, ter zelo natančno delo.

Sedaj se nam bliža čas trgatve, potrebno je, da si pripravimo in skrbno očistimo vse orodje, katerega bomo pri tej priliki rabili.

V prvi vrsti preglejmo prešo, škafe, bren-te, dali nam mogoče kaj ne manjka. Zatem temeljito osnažimo s sodo in vročo vodo ter parkrat z mrzlo vodo izplahnimo prešo in vso orodje, katero pride z grozdem odnosno mostom v dotiko.

Sode, v katere bomo spravljali vinski mošt, dobro preglejmo, da li so isti snažni, mogoče so celo plesnivi, kar se žal premnogokrat rado zgodi. Vsak kdor je enkrat imel v takem sodu vino ali katero koli pijačo, ve najbolj sam, kako neprijetno je to, kajti vina spravljenega v sodu, ne more prodati in tako vino ni niti zdravo in dobro za domačo uporabo. Snaženje in pripravlanje plesnivih in pokvarjenih sodov sem opisal v januarski št. Kmetškega lista.

Ravnotako bomo temeljito osnažili tudi klet, pregledali podloge, na katerih imamo sode, ter neuporabne zamenjali z novimi. Ako si sedaj vse pripravimo in temeljito osnaži-

mo, nam bo šlo delo ob času trgatve naglo od rok, ker bomo imeli vsako reč na svojem mestu, in če nam bo sreča mila, da pride kucec pogledat in vprašat za mošt, bo tudi gotovo red in snaga nanj ugodno vplivala.

V splošnem pa se s trgatvijo ne prena-gimo, kajti če bo vreme ugodno, bo od zadnjih dni pred trgatvijo mnogo odvisna kvali-teta našega pridelka!

F. Fistrovič, ekonom, Ljutomer.

* * *

VIII. poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo o hmeljski letini in hmeljski kup-

čiji. Žalec v Savinjski dolini, dne 24. septem-bra 1930. V na?em zadnjem poročilu smo ce-nili letošnji pridelek na 14 do 15.000 stotov po 100 kg, kar pa ne odgovarja resnici, ker se je le obiral hmelj brezhibne kakovosti. Le-tina 1930 bo znašala torej le kakih 10 do 12.000 stotov po 100 kg, ki se je zbog odlične kakovosti prav naglo prodala in sicer do 12 Din za 1 kg. Minuli teden je bila prav ži-vahna kupčija in je 80—85% vsega pridelka že prešlo v druge roke. Dne 7. sept. t. l. je Hmeljarsko društvo za Slovenijo praznovalo v Žaleu svojo 50 letnico, združeno z razstavo hmelja. Društveno vodstvo.

Vsak slovenski kmet, kočar in agrarni interesent mora postati naročnik »Kmetškega lista«, če hoče pridobiti ono gospodarsko in politično izobrazbo, s katero si bo utrdil odločilno mesto v državi.

Pljučne bolezni so ozdravljive!

Pljučna tuberkuloza, sušica, kašelj, suhi kašelj, sluzasti kašelj, nočno potenje, bronhijalni katar, katar grla, zaslinjevanje, bruhanje krvi, izpljuvanje krvi, tesnoba, astmatično hropenje, bodljaji itd. so ozdravljivi.

Na tisoče ozdravljenih.

Zahtevajte takoj mojo knjigo!

Pred uporabo

»Nova umetnost hranjenja«

Po uporabi

ki je že mnoge rešila. Ta se more uporabiti pri vsakem načinu življenja in pomaga, da bolezen hitreje obvladamo. Telesna teža raste in postopno poapnenje zaustavlja bolezen. Resni možje zdravniške znanosti potrjujejo vrline moje metode in radi odobravajo uporabo iste. Čimprej se začne z mojim načinom hranjenja, tem boljše.

Popolnoma zastonj

dobite mojo knjigo, iz katere zamorete črpati mnogo potrebnega. Kogar torej bolezen muči, kdor se želi na nagel način temeljito in brez nevarnosti znebiti svojih bolečin, naj še danes piše!

Naglašam ponovno, da dobite moje pojasnilo **POVSEM ZASTONJ**, brez vsake obveze z Vaše strani, ter bo Vaš zdravnik sigurno pristal na ta od prvih profesorjev kot izvrstno pripoznan

novi način vašega hranjenja.

Zaradi tega je v Vašem interesu, da takoj pišete, pa Vas bo moje tamošnje zastopstvo vsak čas najbolje postreglo.

Črpajte pouk in ojačeno voljo do življenja iz knjige izkušenega zdravnika. Ona vsebuje okrepčilo in življensko uteho in se obrača do vseh bolnikov, ki se zanimajo za sedanje stanje znanstvenega zdravljenja pljuč.

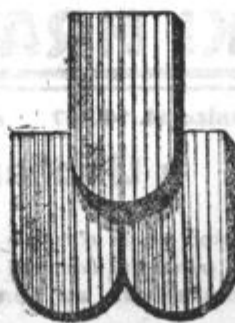
Georg Fulgner, Berlin-Neukölln, Ringbahnstrasse No. 24.
Abt. 616.

Vsako množino

ovsa in ječmena

kupi EKONOM, Ljubljana, Kolodvorska ulica 7

Kmetovaici, pošljite takoj ponudbe.

OPEKO IN STREŠNIKE

vseh vrst za zida-vo hiš, iz znanih »Ilovac« karlovskih opekarn

dobavlja franko vsaka postaja po konkurenčnih cenah,

samo

»Ekonom« generalno zastopstvo za Dravsko banovino
Ljubljana, Kolodvorska ul. 7

ŠIVALNI STROJI

„Gritzner“ „Adler“
„Kayser“ in kolesa,

najboljši material,
precizna konstrukcija,
krasna oprema ter naj-
nižja cena, kakor tudi
pisalni stroji, Urania,
so samo pri

Večletna garancija!
Pouk v voženju brezplačen!

Jos. Petelinc, Ljubljana
ob vodi, v bližini Prešernovega spomenika.

Gospodarji!

Gnojite z

APNENIM DUŠIKOM

Ta tvornica proizvaja istotako mešano umetno gnojilo »NITROFOSKAL - RUSE«, katero sestoji iz apnenega dušika, superfosfata in kalijeve soli. Kdor z Nitrofoskalom gnoji, gnoji istočasno z dušikom, fosforom, kalijem in apnom ter si prihrani večkratno trošenje umetnih gnojil. — Stalna zaloga pri

TVORNICI ZA DUŠIK d. d. RUSE v Rušah pri Mariboru.

najtinejšim, najuspešnejšim in učinkovitim dušičnim gnojilom! Kdor gnoji z apnenim dušikom, gnoji istočasno z dušikom in apnom. — Informacije o upotrebi in množini, rentabilnosti, kakor tudi o nabavnih pogojih, cenah, skladiščih in uspehih apnenega dušika daje

EKONOMU, Ljubljana, Kolodvorska ulica 7.

Najboljše vrste

semensko pšenico, ječmen in rž

nudi po ugodnih cenah

EKONOM, Ljubljana, Kolodvorska 7

L. MIKUŠ

Ljubljana, Mestni trg 15

Dežniki

Na malo!

Na veliko!

Ustanovljene
1839

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D. LJUBLJANA

prodaja po naj-
ugodnejših cenah
samo na debelo:

Premog,
domači in inozemski
za domačo kurjavo
in industrijske svrhe.
Kovaški premog
vseh vrst.
Koks,
livarniški, plavžarski
in plinski.
Brikete

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D.
LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 10v. 15/L

Kmetovalci!

Samo s

40% kalijevo soljo

dosežete največ pridelkov prvovrstne kakovosti.
Zato se mora za gnojenje vedno uporabljati.

Agrikulturno kemični urad za
kalijevo gnojenje

Zagreb, Trg Burze 3-II.

daje brezplačno vsa potrebna navodila o pravilni
uporabi umetnih gnojil in nabave 40% kalijeve sol

Jaz gnojim
z
Kalijem!

250 Din

na dan

zaslužite v Vašem
okraju. Pišite tovarni
PERSON, Ljubljana,
poštni predal 307.
Znamko za odgovor!

Kovači!

Najboljši trdi in mehki koks
in kovaški premog

Vam nudi

Družba „ILIRIJA“
Ljubljana, Dunajska c. 40
Telefon 2820

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu KMETSKE HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Račun pošt. hranilnice št. 14.257 registr. zadruga z odgovorne zavese Brzojaviti „Kmetaki dom“

Telefon 2847

v Ljubljani, Tavčarjeva (Sodna) ulica 1

Telefon 2847

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po
6% brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po
7 1/2% brez odbitka davka na rente

Stanje vlog okroglo 30.000.000 dinarjev
Rezerve nad 500.000 dinarjev
Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog

Vlošne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinitvenja obrestovanja. — POSOJILA daje proti poroštvu, na
obkličbo in proti zastavi promišlin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kreditne v tak. računa pod najugodnejšimi pogoji

BLAGAJNIŠKE URE: Ob delavnikih od 8—12 1/2, in od 3—4 1/2, in ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 1/2, ure

Podružnici v Kamniku, Glavni trg in v Mariboru, Slomškov trg 3

